

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.04.1976, sp. zn. 1 Cz 49/76, ECLI:CZ:NS:1976:1.CZ.49.1976.1

Číslo: 5/1978

Právní věta: Ak organizácia už nemá možnosť kúpiť vec, ktorú občan po uzavretí zmluvy o požičaní veci stratil alebo zničil, potom skutočnou škodou, ktorá organizácii vznikla, je niekedy aj hodnota nákladov na obstaranie tejto veci napr. vyhotovením takej istej novej veci (kópie).

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.04.1976

Spisová značka: 1 Cz 49/76

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Služby

Předpisy: 40/1964 Sb. § 260

§ 420

§ 442

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující organizácia sa žalobou domáhala, aby súd zaviazal žalovanú vrátiť tejto organizácii dve vypožičané knihy (označené v žalobe ich autormi a titulom), alebo zaplatiť žalujúcej organizácii na potrebné vyhotovenie kópie týchto kníh 498 Kčs.

Mestský súd v Bratislave rozsudkom žalobe vyhovel.

Krajský súd v Bratislave zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť sumu 498 Kčs tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalujúcej organizácii 43,50 Kčs; vo výroku rozsudku ohľadne povinnosti vrátiť knihy rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedeným rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Obidva sudy vychádzali v prejednávanej veci zo zistenia, že žalovaná si požičala od žalujúcej organizácie dve označené knihy, ktoré nevrátila.

Súd prvého stupňa zaviazal žalovanú vrátiť žalujúcej organizácii tieto knihy alebo zaplatiť sumu 498

Kčs ako náhradu za vyhotovenie kópie týchto kníh. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti zaplatiť žalobcovi 498 Kčs a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi len nadobúdaciú maloobchodnú cenu kníh v sume 43,50 Kčs. Podľa názoru odvolacieho súdu nadobúdaciú cenu v sume 43,50 Kčs treba považovať za skutočnú škodu (§ 442 ods. 1 O. z.), ktorá žalobcovi nevrátením kníh vznikla.

Požičiavanie vecí upravujú ustanovenia § 257 až § 262 O. z. Občan je oprávnený užívať požičanú vec riadne a v súlade s účelom, ktorému slúži; je povinný chrániť ju pred poškodením, stratou alebo zničením (§ 259 ods. 1 O. z.). Ak dôjde k poškodeniu, strate alebo zničeniu požičanej veci, občan je povinný ohlásiť to organizácii bez zbytočného odkladu. Povinnosť občana nahradiť škodu spravuje sa ustanoveniami Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu (§ 260 ods. 2 O. z.).

Z porušenia právneho vzťahu založeného zmluvou o požičaní veci môže teda vzniknúť i povinnosť nahradiť spôsobenú škodu, a to podľa všeobecných ustanovení o náhrade škody (§ 260 ods. 2, veta druhá, a § 420 O. z.).

Z hľadiska rozsahu náhrady škody ustanovuje Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.), že sa uhradzuje skutočná škoda. Touto skutočnou škodou je vzniknuté zmenšenie majetku poškodeného, ktoré predstavuje majetkové hodnoty potrebné na uvedenie do predošlého stavu, prípadne na vyváženie dôsledkov plynúcich z toho, že nedošlo k uvedeniu veci do predošlého stavu. Pri určení výšky škody na veci sa vychádza z ceny v čase poškodenia (§ 443 O. z.).

Žalovaná v konaní tvrdila, že v žalobe uvádzané knihy nemá, že ich možno kúpiť v antikvariáte. žalobca tvrdil, že knihy požičané žalovanej nie je možné zakúpiť a bude potrebné vyhotoviť fotokópie obidvoch knížiek, čo predstavuje sumu 498 Kčs.

Súdy obidvoch stupňov nezisťovali, či uvedené knihy bolo možné zakúpiť za cenu, za akú ich žalobca nadobudol. Ak žalovaná už knihy nemá, a preto ich nemôže vrátiť, je povinná uhradiť žalobcovi škodu, ktorá mu vznikla stratou týchto kníh. Ak knihy nemožno kúpiť, nie je skutočnou škodou žalobcu hodnota, za ktorú žalobca knihy nadobudol, prípadne ich mohol nadobudnúť (berúc do úvahy prípadnú zmenu cenových relácií, ktorá od nadobudnutia kníh do škodnej udalosti nastala). V takom prípade žalobca bude musieť knihy nadobudnúť zrejme iným spôsobom (napr. vyhotovením ich kópií) a náklady na takéto zaobstaranie kníh do knižnice žalobcu treba považovať v zmysle ustanovenia § 442 ods. 1 O. z. za skutočnú škodu, ktorú žalobca utrpel tým, že mu žalovaná vypožičané knihy nevrátila. Keďže žalovaná tvrdila, že predmetné knihy sa dajú zakúpiť v antikvariáte, mohol súd vzhľadom na túto okolnosť uvažovať aj o možnosti určiť žalovanej dlhšiu lehotu na splnenie povinnosti vrátenia kníh (§ 160 ods. 1 O. s. p.), aby mohla prípadne obstaráť knihy touto cestou.

Odvolací súd nezistil teda riadne skutočný stav veci ohľadne okolností rozhodujúcej pre správne určenie skutočnej škody a pri jej určení vychádzal z nesprávneho právneho názoru. Porušil preto svojím rozhodnutím zákon v ustanoveniach § 1, § 2, § 120 ods. 1, § 132 a § 220 ods. 1 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 442 ods. 1 a § 443 O. z.